

Interreg

WALK OF PEACE

ITALIA-SLOVENIJA

WALK OF PEACE

Progetto strategico co-finanziato dal Fondo europeo di sviluppo regionale
Strateški projekt sofinancira Evropski sklad za regionalni razvoj

Walk of Peace

TRAJNOSTNI RAZVOJ DEDIŠČINE PRVE SVETOVNE VOJNE MED ALPAMI IN JADRANOM

Newsletter 7

REGIONE DEL VENETO

VeGAL

PromoTurismo FVG

Patrimonio Culturale
FRIULIVENEZIAGIULIA

ERPAC

ARHEOLOŠKE NAJDBE NA GRAJSKEM GRIČU V GORICI (GORIZIA)

Dela v zvezi z obnovo grajskih vrtov muzeja so bila končana aprila 2021, razen nekaterih zaključnih in okrasnih del, ki jih je moral odobriti nadzorni organ v zvezi z arhitekturno opredelitvijo.

Nadzorni organ je medtem pridobilo poročilo o arheoloških najdbah na tem območju. Te ugotovitve so upočasnile nekatere projektne dejavnosti, vendar dokazujejo zgodovinski pomen najdišča, ki je bilo poseljeno že v starejši železni dobi.

VeGAL

PROMOCIJSKI IZLETI V VZHODNEM VENETU

Med koncem aprila in koncem junija je VeGAL izvedel več dejavnosti za promocijo projekta WALKofPEACE z organizacijo izletov, povezanih s kraji Poti miru, na svojem območju pristojnosti in zunaj njega.

Na eni strani je bilo organiziranih pet lokalnih promocijskih tur na območju vzhodne Benečije, namenjenih turističnim ponudnikom, da bi jih aktivno vključili v promocijo tega posebnega turističnega proizvoda; na drugi strani je bila izvedena čezmejna izobraževalna tura za blogerje, da bi udeleženci s pripovedovanjem svojim sledilcem predstavili projekt WALKofPEACE in nekatere njegove glavne zanimivosti.

Pet lokalnih promocijskih tur je zajemalo naslednja področja: San Michele al Tagliamento z vilo Biaggini Ivancich in drugimi kraji, povezanimi z vojnama 20. stoletja; Via dei Forti v Cavallino Treporti s kolesom; San Donà di Piave in Museo della Bonifica, ki ju je bilo mogoče spoznati s kolesom; Noventa di Piave in dolina Spodnje Piave po sledih prve svetovne vojne; in Lido di Venezia s postankom pri templju in Batteria Rocchetta, s kolesom. Na ekskurzijah, od katerih je vsaka trajala pol dneva, so sodelovali subjekti različnih profilov, ki se ukvarjajo s promocijo območja: organizatorji potovanj, agencije, konzorciji, turistična podjetja, lokalne oblasti in izvajalci.

Čezmejna izobraževalna tura pa je potekala od petka, 6. maja, do nedelje, 8. maja, in je vključevala štiri blogerje, ki so prek zgodb na Instagramu in namenskih objav na družbenih omrežjih pripovedovali o svojih izkušnjah obiska.

V okviru turneje je bilo načrtovano, da bodo v treh dneh obiskali nekatere kraje na prostem in muzeje, povezane z dogodki velike vojne, vzdolž Poti miru med Benečijo, Furlanijo-Julijsko krajino in Slovenijo, pri čemer so vsakemu ozemlju namenili drug dan. Prvi dan so udeleženci obiskali dve lokaciji v vzhodnem Venetu: dopoldne Via dei Forti v Cavallino Treporti z vodenim ogledom Batteria Pisani in tematskim kosilom v Batteria Radaelli; popoldne pa vilo Biaggini Ivancich v San Michele al Tagliamento. V drugem dnevu je bila na vrsti Gorica z obiskom tematskega parka velike vojne v Tržiču (Monfalcone) in muzeja na Debeli Griži (Monte San Michele). Tretji dan je bil namenjen slovenski strani z obiskom spomenika miru v Cerju in novega muzejskega območja na Sabotinu.

DOGODEK - POKRAJINE BENEŠKE OBALE

17. junija lani je bila v obrtni pivovarni B20 v Caorlu v kraju Brussa odprta fotografska razstava "Pokrajine beneške obale". Dogodek, organiziran v okviru projekta WALKofPEACE (projekt italijansko-slovenskega sodelovanja Interreg, ki ga financira ESRR - Evropski sklad za regionalni razvoj), je bil priložnost, da z

zgodovinskega vidika pripovedujemo in opišemo beneško obalo, zlasti na odseku med Beneško laguno in reko Tilment. Prisotna sta bila kustos razstave, arhitekt Francesco Finotto ("La Litoranea veneta: pokrajina, ki jo je treba spoznati in ceniti") in zgodovinar Vincenzo Gobbo ("Zgodovinske epizode ob beneški obalni cesti"). Razstavljena fotografska razstava obsega približno 50 fotografij, ki so jih posneli Stefano Ciol, Edoardo Cuzzolin in Francesco Finotto.

Gre za kolektiv, ki na sodobnem način reinterpretira pokrajino beneške obale z okoljskega in krajinskega vidika. To pomembno zgodovinsko omrežje celinskih plovnih poti, ki izvira iz Beneške lagune in se po približno 120 km dolgi poti izliva v Tržaški zaliv pri Punta

Sdobba, je med dogodki prve svetovne vojne predstavljalo infrastrukturo za podporo vojaških operacij v celotnem severovzhodnem sektorju.

Razstava je odprta vsak dan (razen ponedeljka) do 1. julija od 11.00 do 24.00.

ZRC SAZU

Monografija Željka Cimpriča o spominih vojakov na vojne dogodke na Poti miru

Sodelavci ZRC SAZU so se v zadnji periodi projekta WalkOfPeace osredotočili na spletno razstavo o povojni obnovi Primorske po prvi svetovni vojni (slo/ita različica), ki bo kmalu dostopna preko spleta. Večji poudarek je bil tudi na dokončanju uredniškega dela monografije Željka Cimpriča o spominih po poti miru, ki bo izšla tako v slovenskem kot italijanskem jeziku.

Uresničuje pa se tudi baza padlih, kjer smo uredili še nekaj podrobnosti povezanih z identifikacijo posameznega popisane vojaka. Transkripcija zapisov padlih vojakov, ki jo posebej intenzivno vnašajo sodelavci Fundacije poti miru - sodelavci ZRC SAZU so z arhivskim delom na Dunaju pridobili podatke o padlih/pokopanih na Krasu in na Trnovsko-Banjški planoti - bo vsebovala naslednje podatke: Priimek/ Druga oblika priimka /Ime

/Očeta / Ime matere / Datum rojstva / Kraj rojstva / župnija Kraj bivanja / Občina / okrožje prebivališča Država / Status, poklic, otroci / Datum vpoklica / Datum smrti / pogrešan Kraj smrti / Vzrok smrti / Kraj pokopa / Čin / Vojaška enota, divizija in pododdelek / Druge informacije / Viri / .

Posoški razvojni center

USPOSABLJANJE VODNIKOV ZA EDINSTVENO DOŽIVETJE NA POTI POTI MIRU

V okviru projekta WALKofPEACE je vodilni partner projekta, Razvojni center doline Soče, v sodelovanju s projektnim partnerjem Fundacijo Poti miru v Posočju (Walk of Peace Foundation) izvedel usposabljanje za specializirane turistične ponudnike in vodnike za oblikovanje novih turističnih produktov pod blagovno znamko "Walk of Peace". Usposabljanja, ki je delno potekalo v prostorih fundacije, delno pa v Kobarškem muzeju in muzeju na prostem Kolovrat, se je udeležilo devet vodnikov iz Severne Primorske in vodnik iz Italije. Organizatorji so ob podpori Nea Culpa, Agencije za razvoj in trženje v turizmu, marca in aprila za prijavljene udeležence že izvedli teoretični del usposabljanja, maja pa sta sledili dve terenski usposabljanji.

Do konca projekta je treba izvesti le še testni program, ki je bil razvit med usposabljanjem. Gre za celodnevno izkušnjo, ki bo udeležencem usposabljanja omogočila spoznati soško fronto skozi oči vojaka iz prve svetovne vojne. Program, ki vključuje izkustveno vodenje, se bo začel v Kobarškem muzeju. Tu jim bo na privlačen način predstavljeno zgodovinsko ozadje fronte, pa tudi priprave vojakov pred odhodom na fronto, "čudež" pri Kobaridu, orodje in orožje, ki so ga uporabljali na fronti, itd. Pred

Gregorčičevim spomenikom bodo nato spoznali pesnika Simona Gregorčiča in prisluhnili temačni prerokbi v njegovi znameniti pesmi "Soči". Sledila bo tematska pogostitev na turistični kmetiji Jelenov Breg pod Matajurjem, nato pa se bodo odpravili na Kolovrat. Tu bodo v muzeju na prostem z avdio in videovsebinami spoznali življenje na fronti in na lastni koži izkusili življenje v predorih in kavernah. Nato se bodo spustili v dolino, kjer se bodo soočili s posledicami vojne. V Kobaridu bodo obiskali italijansko kostnico, kjer bodo pozvani k spravi in miru.

Gre za zanimiv, interaktiven, sodoben in predvsem prenosljiv model vodenja, ki lahko še dodatno obogati in izkoristi potencial Pohoda miru na izviren in izkustven način.

Tatjana Šalej Faletič

Fotografija: M: Foto: Arhiv Fundacije Poti miru

Ustanova “Fundacija Poti miru v Posočju” & Posoški razvojni center

ODPRTJE MUZEJA NA PROSTEM PRVE SVETOVNE VOJNE VINIŠČE

17. maja je bil nad Renčami odprt nov spominski park prve svetovne vojne Vinišče. Odprtja sta se udeležila tudi župan Občine Renče-Vogrsko Tarik Žigon in slovaški veleposlanik v Sloveniji Peter Zelenak.

Sprehod med očiščenimi jarki, bunkerji in kavernami v Viniščah ponuja vpogled v obrambno črto avstro-ogrske vojske. Vse do preboja soške fronte oktobra 1917 je Vinišče predstavljalo prvo zaledje tik za frontno črto, kjer so svoje zavetje dobila razna poveljstva, obvezovališča, ter enote, ki so sestavljale divizijsko rezervo za ta frontni odsek.

Ob kaverni na vrhu hriba, kjer je urejen kotiček z mizo in klopmi, so Slovaki v spomin na svoje vojake postavili zvonico (šestmetrski leseni stolp). Namesto običajnih zvonov ima na vrhu prazne naboje od bomb, konstrukcija pa je sestavljena iz rdeče smreke, posebnega in zelo redkega lesa z dolgo življenjsko dobo, ki so ga pripeljali iz Slovaške. Je četrti takšen zvonik, ki so ga Slovaki postavili na ozemljih, kjer so se med prvo svetovno vojno

borili njihovi vojaki. Postavljeni zvoniki opominjajo na vse padle vojake v prvi svetovni vojni, z zvonjenjem pa se lahko poklonimo njihovemu spominu.

Spominski park je nastal ob finančni podpori Interreg projekta WALKofPEACE v sodelovanju med Mestno občino Nova Gorica in Občino Renče-Vogrsko.

Pri njegovi ureditvi je kot strokovna institucija sodelovala tudi Fundacija Poti miru v Posočju. Park je postal eden izmed muzejev na prostem na Poti miru od Alp do Jadrana.

WALK OF PEACE KONFERENCA USTVARIMO POT SKUPAJ

5. maja se je v Kongresnem centru v Starem pristanišču v Trstu odvijala konferenca Interreg projekta WALKofPEACE Ustvarimo pot skupaj. Organizator konference je bil PromoTurismoFVG, v sodelovanju s Posoškim razvojnim centrom in Fundacijo Poti miru v Posočju. Po uvodnih pozdravih visokih gostov je sledil govor Jerneja Ščeka iz Univerze v Trstu o Poti miru med vrednoto in vrednostjo. V nadaljevanju je Maša Klavora iz Fundacije Poti miru v Posočju predstavila glavne aktivnosti in rezultate projekta, Vesna Kozar iz Posoškega razvojnega centra (vodilni partner) pa izvedene investicije. Tadej Koren (Fundacija Poti miru v Posočju), Nicola

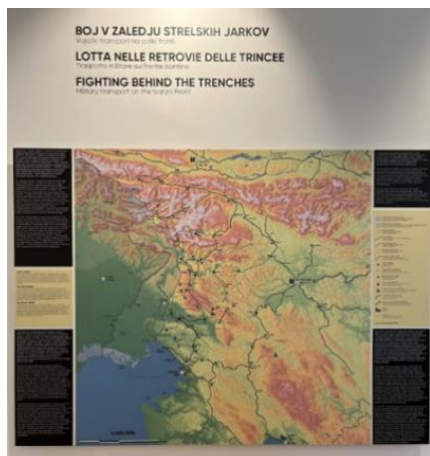

Revelant (PromoTurismoFVG) in Cinzia Gozzo (VeGAL) so predstavili turistični produkt Walk of Peace, nastajajoč vodnik, traso Poti miru ter turistično ponudbo na njej. Katja Sivec je predstavila novo spletno stran www.thewalkofpeace.com, ki vsebuje opise preko 400 točk na Poti miru. Izdelana bo v angleškem, italijanskem in slovenskem jeziku. V drugem delu konference je Alberto Conte (Movimento Lento, Camino di Oropa) predstavil »Slow« turizem, celovito ponudbo za pohodnike na poti ter primer poti Cammino di Oropa. V pogovor so bili vključeni tudi udeleženci s svojimi vprašanji in mnenji.

Po uspešnem dogodku v Trstu je PromoTurismoFVG v sodelovanju s Fundacijo Poti miru organiziral štiri dogodke »World Caffè« v Italiji in Sloveniji - 10.5. v Špetru in Kobaridu, 11.5. v Redipulji in na Cerju. Namen srečanj je bil turističnim delavcem in ponudnikom predstaviti novosti na Poti miru od Alp do Jadrana (nova trasa, spletna stran, promocijska zgbanka, vodeni izleti, prihajajoči vodnik ...) ter poiskati nove ideje za razvoj čezmejne ponudbe na Poti miru. Dogodek je moderiral Alberto Conte.

JAVNI ZAVOD ZA UPRAVLJANJE DEDIŠINE IN TURIZEM PIVKA V PARKU VOJAŠKE ZGODOVINE ODPRTA NOVA STALNA RAZSTAVA

V Parku vojaške zgodovine je bila 7. aprila s krajšo slovesnostjo odprta razstava Boj v zaledju strelskih jarkov s podnaslovom Vojaški transport na soški fronti, ki je bila pripravljena na podlagi obsežne študije o transportu med prvo svetovno vojno kot ena zaključnih aktivnosti projekta »WALKofPEACE - Trajnostni razvoj dediščine prve svetovne vojne med Alpami in Jadranom«.

Transport v času prve svetovne vojne in vojaška logistika sta temi, ki pri predstavljanju prve svetovne vojne pogosto ostajata spregledani in doslej še nista bili deležni celovite muzejske obravnave. V Parku vojaške zgodovine so se zato v sklopu projekta posvetili osvetlitvi in muzejski predstavitvi tega obsežnega poglavja. Nova stalna razstava Parka prinaša celovit vpogled v tematiko vojaškega transporta avstro-ogrskе armade na soški fronti, od izgradnje in vzpostavljanja novih transportnih sistemov po cestah, žičnicah ter železnicah do logistične izvedbe nepredstavljivo velikih in hitrih premikov tako vojaških enot kot tudi transporta ogromnih količin orožja, streliva ter vsega drugega, kar je bilo potrebno za bojevanje na soški fronti. Pri tem so z vidika transporta posebnost predstavljale zlasti velike potrebe po oskrbi z vodo na kraškem bojišču in izjemno težavno oskrbovanje enot v visokogorju.

Razstavo, pod katero se je kot avtor podpisal direktor Parka mag. Janko Boštjančič s soavtorjema, sodelavcem ZRC SAZU dr. Gregorjem Antoličičem in zunanjim sodelavcem

Parka Igorjem Gardelinom, je v Parku vojaške zgodovine slovesno odprl državni sekretar na Ministrstvu za obrambo Republike Slovenije g. Tone Slak. V kratkem nagovoru zbranim je iskreno čestital avtorjem za izjemno uspešno delo pri pripravi tako obsežne razstave, ki po njegovih besedah predstavlja nov pomemben prispevek pri ohranjanju in raziskovanju naše vojaške dediščine ter ohranjanju spomina na vojno dogajanje na naših tleh.

Ob slovesnem odprtju razstave in prehodu v sklepni del projekta »WALKofPEACE« je v Parku vojaške zgodovine istega dne potekala tudi novinarska konferenca, na kateri so podrobnosti projekta in izvedene aktivnosti predstavili direktor Parka mag. Janko Boštjančič, predstavnica Posoškega razvojnega centra Vesna Kozar ter direktorica ustanove Fundacija Poti miru Maša Klavora.

POSVET O VOJAŠKEM TRANSPORTU NA SOŠKI FRONTI V PARKU VOJAŠKE ZGODOVINE PIVKA

V Parku vojaške zgodovine je 20. aprila 2022 potekal strokovni posvet pod naslovom »Boj v zaledju strelskih jarkov«, na katerem so povabljeni strokovnjaki z različnih zornih kotov obravnavali tematiko vojaškega transporta na soški fronti.

Dogodek je predstavljal nadgradnjo in vsebinsko dopolnitev istoimenske razstave, ki je bila v Parku odprta v pričetku aprila ter obiskovalcem v stalni muzejski postavitvi prinaša vpogled v tematiko vojaškega transporta avstro-ogrske armade na soški fronti, od vzpostavljanja novih transportnih sistemov po cestah, žičnicah in železnicah do logistike pri transportu vojaških enot ter ogromnih količin orožja, streliva in drugega

materiala.

Na strokovnem posvetu, pripravljenem v sklopu projekta »WALKofPEACE - Trajnostni razvoj dediščine prve svetovne vojne med Alpami in Jadranom«, so kot govorniki nastopili priznani muzealci, zgodovinarji, arheologi in profesorji, ki so kot izjemni poznavalci

obravnavane tematike strokovni javnosti predstavili manj poznane vidike tega obsežnega poglavja. Zbrane je uvodoma nagovoril direktor Parka mag. Janko Boštjančič, pri čemer je izrazil veselje nad povabilom Fundacije Poti miru pri sodelovanju v projektu, zahvaljujoč kateremu je bila v Parku celovite muzejske obravnave deležna doslej pogosto spregledana tema vojaškega transporta na soški fronti.

Strokovni del posveta je odprl Mihael Uršič iz Fundacije Poti miru s predstavitvijo poslanstva fundacije na področju ohranjanja dediščine prve svetovne vojne. Niz predavanj sta nadaljevala kustos Kobarškega muzeja mag. Jaka Fili s prikazom vojaškega transporta v Zgornjem Posočju med prvo svetovno vojno ter mag. Igor Gardelin z orisom avstro-ogrškega vojaškega transportnega omrežja za oskrbovanje soškega bojišča. Sodelavec Zgodovinskega inštituta Milka Kosa ZRC SAZU in predavatelj na Oddelku za zgodovino Filozofske fakultete Univerze v Mariboru dr. Gregor Antoličič je v svojem prispevku osvetlil kontekst vzpostavljanja poveljstva jugozahodne fronte ter nekatera logistična vprašanja v času prve svetovne vojne, prof. Vinko Avsenak pa je udeležencem predstavil rabeljski predor Štoln kot inovativno rešitev avstro-ogrške vojske za oskrbo bojišča v Zgornjem Posočju. Z drugačne perspektive je tematiko vojaškega transporta na soški fronti v svojem predavanju o Vršiču kot zaledju soške fronte predstavil predavatelj na Oddelku za arheologijo Filozofske fakultete v Ljubljani dr. Uroš Košir. Direktor Parka mag. Janko Boštjančič je v sklepnem delu tematiko vojaškega transporta umestil tudi v lokalno okolje in udeležencem orisal vlogo Št. Petra na Krasu med prvo svetovno vojno, ki je zaradi pomembne strateške lege v zaledju fronte postal pomembno logistično središče. Posvet je tematsko zaokrožil sodelavec Direktorata za kulturno dediščino Ministrstva za kulturo mag. Grega Žorž s predavanjem o uporabi podatkov laserskega skeniranja površja, zgodovinskih kart in spletnih pregledovalnikov Registra kulturne dediščine za namen raziskovanja soške fronte. Udeleženci so živahno debato nadaljevali ob sproščenem druženju.

MESTNA OBČINA NOVA GORICA NA SABOTINU NOV INOVATIVNI MULTIMEDIJSKI CENTER Z MUZEJSKO ZBIRKO

Danes smo na Sabotinu, v enem izmed dveh objektov nekdanje obmejne stražnice, odprli Center za obiskovalce Sabotin - park miru. Gre za vzpostavitev inovativnega multimedijskega centra z muzejsko zbirko, ki predstavlja Sabotin kot osrednjo referenčno točko na Poti miru od Alp do Jadrana, ob tem pa obiskovalcem predstavi zgodovino soške fronte in naravne znamenitosti Sabotina. Današnjega odprtja centra za obiskovalce in tematske poti Briški krog

miru se je poleg predstavnikov novogoriške in briške občine ter obeh turističnih zavodov, Javnega zavoda za turizem Nova Gorica in Vipavska dolina ter Zavoda za turizem, kulturo, mladino in šport Brda, Fundacije Poti miru in Posoškega razvojnega centra ter izjemnega poznavalca Sabotina Bogdana Potokarja udeležilo veliko število gostov, veteranov vojne za Slovenijo, planincev in drugih ljubiteljev Sabotina, hriba, ki vsakega obiskovalca očara s čudovito floro in fauno. Poleg multimedijskega centra, ki bo sprva odprt ob sobotah in nedeljah ter praznikih med 10. in 18. uro, bo obiskovalcem v sosednjem objektu na voljo tudi gostinska ponudba.

PROJEKT

Projekt "WALKofPEACE" obravnava trajnostni razvoj dediščine prve svetovne vojne med Alpami in Jadranom. Sofinanciranje izhaja iz Evropskega sklada za regionalni razvoj v okviru programa INTERREG V-A Italija - Slovenija (ESRR), italijanskega nacionalnega javnega sklada in lastnega financiranja. Projekt traja 42 mesecev in se konča konec aprila 2022.

Namen projekta "WALKofPEACE" je zaščititi in promovirati dediščino prve svetovne vojne s skupnimi čezmejnimi dejavnostmi, spodbuditi nadgradnjo in razvoj nove trajnostno in kulturno usmerjene turistične ponudbe, utemeljene na atraktivnih predstavitev dediščine prve svetovne vojne in tematskih poteh. Za okrepitev skupne promocije in trženja bodo oblikovani krovna destinacijska znamka Walk of Peace, spletna stran in drugo promocijsko gradivo. Izvedene bodo naložbe v obravnavano dediščino.

Nadgrajene in urejene bodo nove tematske poti, informacijske točke in središča s sodobnimi inovativnimi in interaktivnimi predstavitvami dediščine.

<https://www.ita-slo.eu/sl/walkofpeace>